

SER DONA, UN DESAFIAMENT: SER HOME, UN AVANTATGE?

Àngels Cardona,

responsable de la Secretaria de la dona de l'STEI-i

Les dones canvien. La societat canvia. Els homes, canvien? Aquesta i moltes altres preguntes es verbalitzaren enfront d'un auditori de tres mil persones en el Congrés Noves fronteres, nous avenços i desafiaments: mons de dones 2008, que va tenir lloc a Madrid durant cinc dies del mes de juliol.

El lema de l'edició de tal esdeveniment va esser "La igualtat no és una utopia" i es va materialitzar amb la intervenció de ponents de tots els països del món. Des de la psiquiatra, escriptora i política egípcia Nawal El Saadawi, fins a la ministra d'igualtat Bibiana Aido, passant per Inés Alberdi, directora del fons de desenvolupament de l'ONU per a les dones o Emilia Casas, presidenta del Tribunal Constitucional. El que realment es fa difícil a l'hora d'escriure aquest article és esbrinar com transmetre la quantitat de conceptes, idees, innovacions que es presentaren durant aquests dies.

Les sessions s'agruparen al voltant de diferents temes: economia, acció política i legal, territori i medi ambient, desplaçaments i fronteres, drets humans, ciència i tecnologia, cultura, art i creativitat, educació, noves masculinitats, nous feminismes, etc.

"Les dones tenim molta feina i poc treball remunerat; les dones volem més treball remunerat i menys feina". Amb aquesta frase lapidària, l'economista Maria Angeles Duran elaborà un lúcid panorama de l'economia actual en el qual tot el

treball que fan les dones a través de la cura de les llars i la cura de les persones dependents no es comptabilitza en el producte interior brut d'un país, i tot perquè és un treball no remunerat i no considerat socialment.

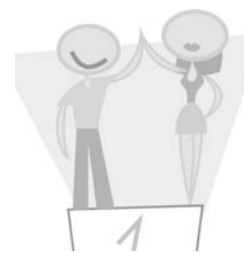
"La incorporació de les dones al món del treball remunerat ha suposat el canvi social i pacífic més important de tota la història de la Humanitat."

Foto cedida per Àngels Cardona

Economia no és el mateix que mercat. La major part de la força treballadora de les dones es troba fora del mercat. Com es computaria el gran poder de parir de les dones? És que el temps i les energies que una dona ocupa, tenint cura, per exemple d'una persona malalta d'Alzheimer, no és un recurs econòmic? Què passaria si haguéssim de pagar tots aquests serveis? Ens adonaríem de la importància que tenen? A tall d'anècdota, ens hem parat a pensar què seria si les padrines es decidissin un dia a fer vaga? Les mares i els pares no podrien anar a la feina, el temps de vacances escolars seria una bogeria, on duríem els nostres infants quan estan malalts?, etc.

No s'ha de confondre feina amb treball remunerat. La incorporació de les dones al món del treball remunerat ha suposat el canvi social i pacífic més important de tota la història de la Humanitat. Ha remodelat totalment el perfil de la nostra manera de

viure, però ens trobam en una part del procés; encara hem de pensar com s'integren les dones en una estructura masculina. La propera fase serà la de crear una estructura nova, amb les aportacions d'ambdós sexes. Mentrestant, les dones es troben presents en els dos àmbits de feina; per tant, cansades per la sobrecàrrega, ja que encara els nostres companys no s'han incorporat a l'àmbit domèstic. Com a conseqüència, les dones han fet vaga d'úters, la qual cosa ha pogut suposar un suïcidi demogràfic; tanta sort que la immigració, amb la incorporació de mà d'obra ja major d'edat, ha contribuït a pal·liar el problema!

Aquests són els canvis que han introduït les dones dins la societat:

- a) Han fet el gènere visible.
- b) Han transformat l'àmbit laboral.
- c) Fan esforços per equilibrar la vida personal i la laboral.
- d) Han modificat la sexualitat.

L'economista proposa, entre d'altres, la reestructuració dels conceptes de feina, de treball i de producte interior brut, així com de la creació de comptes satèl·lits on hi figuri en xifres, el valor de les tasques domèstiques i de cura d'altres persones.

Amb el títol: "De les indesitjables conseqüències que té per al saber la posada en marxa de la llei d'agradar", la filòsofa Amelia Valcárcel exposà la seva tesi que els homes es regeixen per la llei del sublim i les dones per la llei d'agradar. La preocupació per l'altre és bàsica en la llei d'agradar; també tenir cura de l'aspecte extern i intern, bàsicament de l'extern, per tal de poder servir millor les altres persones. Ja ho deia fa molts anys Virgínia Wolf: "Estic farta de pensar en el límit i no poder pensar més enllà d'aquest límit".

"La violència de gènere és una xacra de la nostra societat que suposa un crim contra els drets humans més elementals."

Que els homes no ho tenen tampoc fàcil es desprèn de les ponències de Michael Kimmel i Marina Subirats, sociòloga, sobre masculinitats i igualtat. Aquestes són quatre regles bàsiques de la masculinitat tradicional:

- a) No siguis efeminat (entès com una negació d'allò femení).
- b) Siguis algú important (competitivitat, èxit, riquesa, poder, estatus...).
- c) Siguis fort (duresa).
- d) Envia'ls a l'infern (siguis agressiu).

No parlem d'homes, sinó de models culturals que marquen els patrons més comuns de masculinitat i les conductes dels homes. Estam analitzant un model social, no un patró biològic. Els privilegis són invisibles pels qui els gaudeixen, o sigui, home blanc, occidental i classe mitjana. Els homes han de descobrir el que és el gènere

masculí. Quin sentit té avui l'agressivitat masculina? Les formes culturals perviuen més enllà de les necessitats per les quals varen ser creades, així seguim educant els nostres infants de la mateixa manera que abans, els nins, en l'enfrontament i les nines, en la submissió. El patró cultural per als homes els obliga a ser agressius i mantenir un determinat estatus, a considerar-se els responsables del benestar de les dones i de la societat en general i, com a conseqüència, a considerar les dones com de la seva propietat. En situacions de frustració o d'inseguretat, en un món que ha canviat els seus valors i en què les dones demostren que poden accedir en igualtat de condicions i resultats a tots els àmbits de la vida pública, hi ha homes que no poden suportar la independència afectiva i física de les dones i les agredeixen fins arribar a la mort. La violència de gènere és una xacra de la nostra societat que suposa un crim contra els drets humans més elementals.

Mª José Izquierdo i Saskia Sassen analitzaren el fenomen de la violència contra les dones. La primera va abordar el tema des d'una nova perspectiva i va establir la diferència entre agressivitat i violència. La ponent opinà que la nostra societat està immersa en una agressivitat estructural, més àmplia i generalitzada, que afecta tant dones com homes i que serà difícil eliminar una violència sectorial, o sigui, que es projecta tan sols sobre les dones sense implicar l'altre sexe. Aquesta agressivitat estructural és perillosa també per als homes que, per alimentar una falsa autoestima, rebutgen el paper de les dones com a originadores de vida i posteriorment, com a cuidadores, obligant-los a adoptar un paper negatiu i a voltes, assassí.

Les sessions d'horabaixa es desenvoluparen per mitjà de presentacions individuals sobre temes concrets, que permeteren conèixer les noves tendències dins el feminisme i els estudis realitzats recentment: s'analitzà la situació de les dones en el cinema, en els esports, en la salut, en la literatura, en la dansa, en els moviments socials, en l'educació, en les forces armades, en les ciències, en els mitjans de comunicació i en un llarg etc de situacions. L'organització de dones dels STES-i hi participà també amb una ponència sobre educació.

No es pot acabar aquest escrit sense esmentar dues ponències que emocionalment tocaren totes les fibres de les persones que assistírem al Congrés. La primera, la de Nawal El Saadawi, fundadora de l'"Associació de solidaritat amb les dones àrabs", dona de 74 anys, amb una força i una determinació increïbles, enfront dels problemes de la dona en el món àrab. "L'esperança és poder", va esser una de les seves frases, escrita, possiblement, dins la presó

“Una nova etapa en què les dones ja no haurem d'imitar els comportaments i patrons masculins que imposa la societat patriarcal...”

on la va tancar el Govern del seu país, Egipte, per reivindicar el dret de les dones, escrita en paper de WC i amb un llapis d'ulls que li va deixar la companya prostituta de cel·la, ja que li havien pres el paper i el bolígraf.

Somaly Mam, premi príncep d'Astúries a la cooperació internacional el 1998, de Cambodja, ens va deixar amb un nus en el coll, quan ens va parlar de la greu situació que l'obligava a participar en el Congrés. El motiu no era altra que explicar la xacra de la prostitució en el seu país, prostitució alimentada pel turisme sexual, que arriba de la vella i civilitzada Europa. Ella mateixa, orfe, va esser introduïda dins un bordell quan era petita. Després d'anys i de molts inferns viscuts, va aconseguir sortir-ne i ara es dedica a intentar treure dels prostíbuls dones i nines en situació de prostitució. Nines que són venudes per les pròpies famílies per la situació de pobresa en què viuen, nines de cinc anys tan sols, amb la sida, dones malaltes físicament i psíquica. Aquesta gran dona ha creat cases d'acolliment, hospitals i tallers de reinserció laboral. Per comprovar fins a quin punt el problema és aberrant, l'any passat li raptaren els seus dos fills i pensa que poden estar dins un d'aquests establiments.

Una gran tasca per a dones i homes ens espera. Una nova etapa en què les dones ja no haurem d'imitar els comportaments i patrons masculins que imposa la societat patriarcal, en què els homes podran esser ells mateixos, sense imposicions ni traves i en què ambdós sexes podrem construir una nova societat. ■